

Міністерство освіти і науки України
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Кафедра педагогічної та вікової психології

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

**Проректор з науково-педагогічної і
навчальної роботи та рекрутації
проф. Гаврилюк С.В.**

_____ «___» _____ 2016 р.

ПСИХОЛОГІЯ ІНТЕРНЕТ-АДИКЦІЙ

РОБОЧА ПРОГРАМА
вибіркової навчальної дисципліни

підготовки магістра
спеціальності 8.03010201 «Психологія»

Робоча програма навчальної дисципліни «Психологія інтернет-адикцій» для студентів спеціальності 8.03010201 «Психологія».

” ____ ” _____, 20__ р. - ____с.

Розробники: Коць Михайло Онисимович, доцент кафедри педагогічної та вікової психології, кандидат психологічних наук, доцент

Рецензент: Кульчицька Анна Валеріївна, доцент кафедри загальної та соціальної психології, кандидат психологічних наук, доцент

Робоча програма навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри педагогічної та вікової психології

протокол № ____ від ____ . ____ . 20__ р.

Завідувач кафедри: _____ (Гошовський Я. О.)

Робоча програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною комісією факультету психології

протокол № ____ від ____ . ____ . 20__ р.

Голова науково-методичної комісії факультету (інституту) _____ (Іванашко О. Є.)

Робоча програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною радою університету

протокол № ____ від ____ . ____ . 20__ р.

© Коць М. О., 2016

Вступ

Робоча програма навчальної дисципліни «Психологія інтернет-адикцій» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки магістра спеціальності 8.03010201 «Психологія»

Предметом вивчення навчальної дисципліни є вивчення проблеми залежності від інтернету в сучасній психологічній науці, вивчення індивідуальних особливостей залежних з різними формами інтернет-адикцій та розробка на цій підставі рекомендацій щодо усунення залежності.

Міждисциплінарні зв'язки: соціальна психологія, психологія особистості, вікова психологія, педагогічна психологія.

Програма навчальної дисципліни містить один змістовий модуль: «Психологічні основи інтернет-адикцій».

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів 5	0301 «Соціально-політичні науки»	за вибором
Модулів 4	8.03010201 «Психологія»	Рік підготовки 5
Змістових модулів 2		Семестр 9
ІНДЗ: є		Лекції 24 год.
Загальна кількість годин 90		Практичні (семінари) 24 год.
Тижневих годин	магістр	Лабораторні 20 год.
Аудиторних 2		Самостійна робота 74 год.
самостійної роботи 2		Індивідуальна робота год.
індивідуальної роботи 2		Форма контролю: залік

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

2.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Психологія інтернет-адикцій» є вивчення діяльності людини в інтернет-середовищі; наслідки цієї діяльності на рівні особистості – особливості мотивації користувачів, структуру їхньої Я-концепції, специфіку ціннісних орієнтацій, виникнення тих або інших варіантів поведінкової залежності; інтернет-комунікацію як новий засіб традиційних соціальних практик – як ЗМІ, як засіб освіти чи психотерапевтичної допомоги.

2.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Психологія інтернет-адикцій» є теоретична і практична підготовка магістрів спеціальності «Психологія» з наступних питань:

- теоретичне вивчення проблеми інтернет-залежності;
- озброєння майбутніх магістрів знаннями методики діагностики інтернет-залежності орієнтації;
- оволодіння практичними навичками проведення консультативної та корекційної роботи.

2.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати :

- місце психології інтернету в системі психологічних наук;
- основні напрямки психологічних досліджень інтернету;
- психологічні чинники девіантної поведінки в інтернеті;
- особливості психологічного консультування та психотерапії в інтернеті.

вміти :

- використовувати знання з психології інтернету для діагностики та корекції інтернет-адикцій;
- використовувати адекватні методики для проведення психологічних досліджень з проблем психології інтернет-адикцій.

3. Програма навчальної дисципліни

Тематичний план змістового модуля «Психологічні основи інтернет-адикцій».

Тема 1. Психологія інтернет-адикцій як прикладна галузь психологічної науки

Стан проблеми залежності від Інтернету в сучасній психологічній науці. Дослідження проблеми психології залежності від Інтернету як поведінкової адикції у зарубіжній літературі. Виникнення Інтернет-залежності як наслідок зниження психологічної стійкості особистості. Адиктивна поведінка як результат складної взаємодії спадкових, біохімічних, соціальних та індивідуально-психологічних факторів.

Тема 2. Психологічні особливості Інтернету та віртуальної комунікації

Психологічні особливості Інтернету. Дослідження віртуальної комунікації. Психологічні особливості віртуальної комунікації. Визначення особливостей формування залежності від Інтернету, вивчення психологічних особливостей особистості, що є характерними для осіб, залежних від Інтернету, проведення заходів, спрямованих на

запобігання подальшому зростанню адиктивної поведінки, розробка ефективних стратегій подолання Інтернет-залежності.

Тема 3. Особистість та спільноти інтернет-середовища

Гендерні та вікові характеристики користувачів Інтернету. Мотивація користувачів Інтернету. Особистісні особливості користувачів Інтернету. Особливості самопрезентації у віртуальній реальності. Конструювання «віртуальної ідентичності» – дефіцитарний та креативний підхід. Особливості візуальної самопрезентації в Інтернеті. Типологія Інтернет-спільнот. Фази формування Інтернет-спільноти. Віртуальні соціальні мережі як соціально-психологічний феномен.

Тематичний план змістового модуля «Діагностика Інтернет-залежності»

Тема 4. Інтернет-залежність як психологічне явище

Критерії інтернет-залежності. Методи діагностики Інтернет-залежності. Комп'ютер як об'єкт залежності. Особистісні особливості Інтернет-залежних.

Модель Інтернет-залежності К. Янг. Когнітивно-біхевіоральна модель Інтернет-залежності.

Тема 5. Психологічні особливості прояву девіантної поведінки в інтернет-середовищі

Поняття девіантної поведінки та її специфіка у мережі Інтернет. Типологія девіантної поведінки в Інтернеті. Чинники девіантної поведінки в Інтернеті. Мотивація хакерства, як специфічної форми девіантної поведінки в Інтернеті.

Тема 6. Інтернет-середовище і практична психологія

Психологічна самодопомога в Інтернеті. Особливості індивідуального та групового онлайн-консультування. Психологічний тренінг в Інтернеті. Проблема анонімності, відсутність невербальної інформації. Добровільність контактів. Стійке прагнення до емоційного наповнення тексту, що виражається у створенні спеціальних знаків для позначення емоцій. Прагнення до нетипової, ненормативної поведінки. засоби спілкування в Інтернеті за ступенем інтерактивності.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Усього	у тому числі				
		Лек.	Практ.	Лаб.	Конс.	Сам. роб.
1	2	3	4	5	6	7
Змістовий модуль 1 «Психологічні основи інтернет-адикцій»						
Тема 1. Психологія інтернет-адикцій як прикладна галузь психологічної науки	22	4	4	-	2	12
Тема 2. Психологічні особливості Інтернету та віртуальної комунікації	26	4	4	4	2	12
Тема 3. Особистість та спільноти інтернет-середовища	25	4	4	4	1	12
Разом за змістовим модулем 1	73	12	12	8	5	36
Змістовий модуль «Діагностика Інтернет-залежності»						
4. Інтернет-залежність як психологічне явище	27	4	4	6	1	12
5. Психологічні особливості прояву девіантної поведінки в інтернет-середовищі	27	4	4	6	1	12
6. Інтернет-середовище і практична психологія	23	4	4	-	1	14
Разом за змістовим модулем 2	77	12	12	12	3	38
Усього годин	150	24	24	20	8	74

5. Теми практичних / лабораторних занять

5.1. Теми практичних занять

№ з/п	Тема	К-сть годин
1	Тема 1. Психологія інтернет-адикцій як прикладна галузь психологічної науки 1. Основні проблеми психології залежності від Інтернету як поведінкової адикції у зарубіжній літературі. 2. Науковий аналіз критеріїв, що визначають залежність: пріоритетність, зміну настрою, толерантність, симптоми розриву, конфлікт та рецидив.	4
2	Тема. Особистість у Інтернет-середовищі 1. Основні наукові напрямки дослідження віртуальної комунікації. 2. Психологічні особливості віртуальної комунікації	4
3.	Тема. Психологія Інтернет-спільнот 1. Гендерні та вікові характеристики користувачів Інтернету. 2. Особливості самопрезентації у віртуальній реальності. 3. Фази формування Інтернет-спільноти.	4
4.	Тема. Девіантна поведінка у Інтернеті 1. Особистісні особливості Інтернет-залежних. 2. Теоретико-методичні засади моделі Інтернет-залежності К. Янг.	4
5.	Тема. Інтернет-залежність 1. Психологічні чинники девіантної поведінки в Інтернеті.	4

	2. Мотивація хакерства, як специфічної форми девіантної поведінки в Інтернеті.	
6.	Тема. Практична психологія в Інтернеті 1. Психологічні чинники індивідуального та групового онлайн-консультавання. 2. Психологічні особливості використання психологічного тренінгу в Інтернеті.	4
	Разом	24

5. 2. Теми лабораторних занять

№ з/п	Тема	Кількість годин
2	Психологічні особливості Інтернету та віртуальної комунікації (Дослідження сприйняття Інтернету - опитувальник “Сприйняття Інтернету”)	4
3	Особистість та спільноти інтернет-середовища (Дослідження ставлення до Інтернету - опитувальник “Незакінчені речення”)	4
4	Інтернет-залежність як психологічне явище (Дослідження схильності до Інтернет-залежності - опитувальник Інтернет-залежності К. Янг, Шкала Інтернет-залежності А. Жичкіної)	6
5	Психологічні особливості прояву девіантної поведінки в інтернет-середовищі (Дослідження установок стосовно Інтернету – опитувальник Р.Девіса)	6
	Разом	20

6. Самостійна робота

№ з/п	Тема	К-сть годин
1	Психологія інтернет-адикцій як прикладна галузь психологічної науки 1. Розкрити основні проблеми психології залежності від Інтернету як поведінкової адикції у зарубіжній літературі (М. Шоттон, Д. Грінфілд, Дж. Грохот, К. Янг та ін.) і у вітчизняній психологічній науці (А.Є. Войскунський, Л. В. Куліков, Н. В. Чудова, А. Г. Асмолов, Н. А. Цветков, А. В. Цветков та ін.). 2. Проаналізувати критерії, що визначають залежність: пріоритетність, зміна настрою, толерантність, симптоми розриву, конфлікт та рецидив.	12
2	Психологічні особливості інтернету та віртуальної комунікації 1. Розкрийте основні напрямки дослідження віртуальної комунікації. 2. Охарактеризуйте психологічні особливості віртуальної комунікації.	12
3.	Особистість та спільноти інтернет-середовища 1. Визначити гендерні та вікові характеристики користувачів Інтернету. 2. Розкрити особливості самопрезентації у віртуальній реальності. 3. Визначити фази формування Інтернет-спільноти.	12
4.	Інтернет-залежність як психологічне явище 1. Визначити особистісні особливості Інтернет-залежних. 2. Охарактеризувати модель Інтернет-залежності К. Янг.	12
5.	Девіантна поведінка у Інтернеті	12

	1. Розкрити чинники девіантної поведінки в Інтернеті. 2. Охарактеризувати мотивацію хакерства, як специфічної форми девіантної поведінки в Інтернеті.	
6.	Практична психологія в Інтернеті 1. Розкрити основні чинники індивідуального та групового онлайн-консультування. 2. Визначити особливості використання психологічного тренінгу в Інтернеті.	14
	Разом	74

7. Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання складають окремий модуль. Вони мають питому частку в підсумковій оцінці із залікового кредиту й відображають індивідуальну роботу магістранта. Індивідуальні завдання виконуються студентом на основі знань, одержаних під час практичних занять та самостійної роботи, охоплюють зміст навчального курсу в цілому. Сутність індивідуального завдання полягає в аналізі певної наукової проблеми психології інтернет-адикції у вигляді реферату 7-10 друкованих сторінок.

Орієнтовна схема реферативного повідомлення:

1. Загальна характеристика досліджуваної проблеми.
2. Аналіз історії проблеми та ступінь її розробленості.
3. Основні питання, яким приділяють увагу дослідники.
4. Висновки та оцінка магістрантом досліджуваної проблеми за власними критеріями.
5. Список використаних джерел.

Тема 1. Психологія інтернет-адикцій як прикладна галузь психологічної науки

Теми рефератів

1. Місце психології інтернет-адикцій у в психологічній науці.
2. Історія психологічних досліджень Інтернету.
3. Основні напрямки досліджень Інтернету в зарубіжній психології.
4. Основні напрямки досліджень Інтернету в російській психології.
5. Основні напрямки досліджень Інтернету у вітчизняній психології.

Література

1. Сатин Д. К. Интернет как среда проведения психологических исследований. – Режим доступу : <http://www.psychology.ru/internet/ecology/05.stm>
2. Жичкина А. Е. О возможностях психологических исследований в сети Интернет. – Психологический Журнал. – 2000. – Том 21. – № 2. – с. 75-78. – Режим доступу : <http://flogiston.ru/projects/articles/websurvey.shtml>
3. Войскунский А. Е. Интернет – новая область исследований в психологической науке. – Режим доступу : <http://psynet.carfax.ru/texts/voysk9.htm>

Тема 2. Психологічні особливості Інтернету та віртуальної комунікації

Теми рефератів

1. Інтернет – як середовище психологічного дослідження.
2. Метафори Інтернету за А. Войкунським.
3. Співвідношення реальності та віртуального світу.
4. Психодинамічна характеристика Інтернету.
5. Психологічні особливості віртуальної комунікації.
6. Ділова комунікація в Інтернеті.

Література:

1. *Минаков А. В.* Некоторые психологические свойства и особенности Интернет как нового слоя реальности. – Режим доступа : <http://psynet.carfax.ru/texts/minakov.htm>
2. *Белинская Е. П.* Человек в информационном мире. – Режим доступа : <http://psynet.by.ru/texts/bel3.htm>
3. *Нестеров В.* К вопросу об эмоциональной насыщенности межличностных коммуникаций в Интернете. – Режим доступа : <http://flogiston.ru/articles/netpsy/netemotions>
4. *Шевченко И.* Некоторые психологические особенности общения посредством Internet. – Режим доступа : <http://flogiston.ru/articles/netpsy/shevchenko>

Тема 3. Особистість та спільноти інтернет-середовища

Теми рефератів

1. Особливості міжособистісних стосунків у Інтернеті.
2. Віртуальний роман як психологічний феномен.
3. Гендерні та вікові характеристики користувачів Інтернету.
4. Мотивація користувачів Інтернету.
5. Особливості самопрезентації у віртуальній реальності.
6. Конструювання «віртуальної ідентичності» – дефіцитарний підхід.
7. Конструювання «віртуальної ідентичності» – креативний підхід.
8. Особливості візуальної самопрезентації в Інтернеті.
9. Типологія Інтернет-спільнот.
10. Фази формування Інтернет-спільноти.

Література:

1. *Арестова О. Н.* Исследование половых различий при работе с интернетом на примере российских пользователей / О. Н. Арестова, А. Е. Войскунский. – Режим доступа : <http://www.relarn.ru:8082/human/woman.txt>.
2. *Арестова О. Н.* Мотивация пользователей Интернета / О. Н. Арестова, Л. Н. Бабанин, А. Е. Войскунский. – Режим доступа : <http://www.relarn.ru:8082/human/motivation.txt>
3. *Арестова О. Н.* Социальная и демографическая динамика сообщества пользователей компьютерных сетей / О. Н. Арестова, Л. Н. Бабанин, А. Е. Войскунский. – Режим доступа : <http://www.relarn.ru:8082/human/dynamics.txt>
4. *Белинская Е. П.* Интернет и идентификационные структуры личности. – Режим доступа : <http://psynet.by.ru/texts/bel4.htm>

5. *Бондаренко С. В.* Виртуальные сетевые сообщества девиантного поведения. – Режим доступа : <http://psynet.carfax.ru/texts/bondarenko4.htm>.
6. *Жичкина А. Е.* Стратегии самопрезентации в Интернет и их связь с реальной идентичностью / А. Е. Жичкина, Е. П. Белинская. – Режим доступа : <http://psynet.carfax.ru/texts/bel6.htm>
7. *Фриндте В.* Публичное конструирование Я в опосредованном компьютером общении / В. Фриндте, Т. Келер // Гуманитарные исследования Интернета ; под ред. А. Е. Войскунского. – М.: Можайск-Терра, 2000. – С. 40-54.

Тема 4. Интернет-залежність як психологічне явище

Теми рефератів

1. Симптоми та чинники Интернет-залежності за К. Янг.
2. Критерії Интернет-залежності за А. Голдбергом.
3. Критерії Интернет-залежності за IASG.
4. Методи діагностики Интернет-залежності.
5. Комп'ютер як об'єкт залежності.
6. Особистісні особливості Интернет-залежних.
7. Клінічні дослідження Интернет-залежних.
8. Когнітивно-біхевіоральна модель Интернет-залежності.

Література:

1. *Бурова В. А.* Социально-психологические аспекты Интернет-зависимости. – Режим доступа : <http://user.lvs.ru/vita>
2. *Войскунский А. Е.* Психологические исследования феномена интернет-аддикции. – Режим доступа : <http://psynet.carfax.ru/texts/voysk4.htm>
3. *Егоров А.* Особенности личности подростков с интернет-зависимостью / А. Егоров, Н. Кузнецова, Е. Петрова // Вопросы психического здоровья детей и подростков. – 2005. – Т. 5. – № 2. – С. 20-27.
4. Руководство по аддиктологии / Под ред. проф. В. Д. Менделевича. – СПб.: Речь, 2007. – 768 с.
5. *Young K. S.* What Makes the Internet Addictive: Potential Explanations for Pathological Internet Use. – Available from : <http://www.netaddiction.com/articles/habitforming.htm>

Тема 5. Девіантна поведінка у Інтернеті

Теми рефератів

1. Поняття девіантної поведінки та її специфіка у мережі Інтернет.
2. Типологія девіантної поведінки в Інтернеті.
3. Чинники девіантної поведінки в Інтернеті.
4. Мотивація хакерства, як специфічної форми девіантної поведінки в Інтернеті.
5. Симптоми патологічного використання комп'ютера за М. Орзак.

Література:

1. *Астахова Н. В.* Девиантное поведение в сети Internet. Режим доступа : <http://lib.socio.msu.ru/l/library>

2. *Войскунский А. Е.* Опыт изучения хакерской деятельности / А. Е. Войскунский. О. В. Смылова. – Режим доступа : <http://tolerance.mubiu.ru/base/voiskynsky.htm>
3. *Бондаренко С. В.* Виртуальные сетевые сообщества девиантного поведения // Профилактика девиантного поведения молодёжи Дона и Юга России ; под ред. Ю. Г. Волкова. – Ростов-на-Дону: СКНЦ ВШ, 2003. – С. 54-88.

Тема 6. Практична психологія в Інтернеті

Теми рефератів

1. Особливості та організація індивідуального онлайн-консультування.
2. Особливості та організація групового онлайн-консультування.
3. Психологічний тренінг в Інтернеті.

Література:

1. *Шабшин И. И.* Психологические особенности и феномены коммуникации в Интернете. – Режим доступа : http://zhurnal.lib.ru/s/shabshin_i_i/internet.shtml
2. *Чеботарева Н. Д.* Интернет-форум как виртуальный аналог психодинамической группы. – Режим доступа : <http://psynet.carfax.ru/texts/chebot.htm>
3. *Львова А. И.* Интернет-тренинг как новая возможность групповой психологической работы / А. И. Львова, И. А. Рязанцева. – Режим доступа : http://flogiston.ru/articles/netpsy/inet_training/print

8. Методи навчання

- 1) словесні, наочні, практичні;
- 2) пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, проблемне викладання, частково-пошуковий, дослідницький;
- 3) методи оволодіння новими знаннями, формування вмінь і навичок, перевірки та оцінювання знань, умінь і навичок;
- 4) методи усного викладу знань, закріплення навчального матеріалу, самостійної роботи з осмислення й засвоєння нового матеріалу роботи із застосування знань на практиці та вироблення вмінь і навичок, перевірки та оцінювання знань, умінь і навичок;
- 5) методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності; стимулювання й мотивація учіння, контролю, самоконтролю, взаємоконтролю і корекції, самокорекції, взаємокорекції в навчанні.

9. Методи та засоби діагностики успішності навчання

- 1) тестування;
- 2) розв'язування задач;
- 3) опитування;
- 4) самостійна робота.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Навчальний курс “Психологія інтернет-адикцій” охоплює такі види роботи: теоретичне вивчення програмного матеріалу, практичні заняття, лабораторні роботи, виконання завдань для самостійної роботи, індивідуальних завдань, написання модульних контрольних робіт та підсумкового контролю.

Усі види навчальної діяльності студента оцінюються в балах. Комплексна оцінка знань проводиться за 100-бальною шкалою за кожний заліковий кредит. Навчальний курс «Психологія інтернет-адикцій» складається з трьох залікових кредитів, який закінчується заліком.

Сумарна кількість балів, яку студент отримує при складанні модулів за 100-бальною шкалою визначає його підсумкову оцінку, якій у семестрі відповідає: зараховано, не зараховано з можливістю повторного складання, не зараховано з обов'язковим повторним вивченням курсу.

Поточне тестування й модульний контроль здійснюється на практичних заняттях протягом семестру в межах відповідного навчального модуля за графіком, затвердженим кафедрою педагогічної та вікової психології.

Графік проведення поточного та модульного контролю

№ з/п	Змістовий модуль	Термін поточного контролю	Термін модульного контролю
1	Змістовий модуль «Психологічні основи інтернет-адикцій».	1-7 навч. тиждень	наприкінці 7 навч. тижня
	Змістовий модуль «Діагностика Інтернет-залежності»	8-13 тиждень	наприкінці 13 навч. тижня

Розподіл балів за модулями

Шкала оцінювання академічних успіхів студента за семестр

Максимальна сума балів, яку студент може набрати за всі види робіт протягом семестру, становить 40.

Поточний контроль (мах = 40 балів)						Модульний контроль (мах = 60 балів)		Загальна кількість балів	
Модуль 1						Модуль 2	Модуль 3		
T 1	T 2	T 3	T 4	T 5	T 6	ІНДЗ	МКР 1	МКР 2	
5	5	5	5	5	5	10	30	30	100

Максимальна кількість балів за:

- 1 практичну роботу: 5 балів – відмінно; 3-4 бали – добре; 2 бала – задовільно; 1 – незадовільно;

- за 1 лабораторне заняття: 2,5-3 бали – відмінно; 2-2,4 бали – добре; 1-1,9 бала – задовільно; 0,1-0,9 бала – незадовільно;

- за захист реферату: 8-10 балів – відмінно; 5-7 балів – добре; 3-4 бали – задовільно; 0-2 бали – незадовільно;

- за 1 модульну контрольну роботу: 27-30 балів – відмінно; 20-26 балів – добре; 5-19 балів – задовільно; 0-4 бали – незадовільно.

студентів на практиці враховується:

- самостійність і творчість у вирішенні навчальних завдань;
- рівень наукової компетентності на заняттях;
- вміння використовувати сучасну науково-методичну літературу при підготовці до занять;
- вміння організовувати дискусії;
- вчасне виконання поставлених завдань;
- якість виконання письмових матеріалів і тематичних завдань з самостійної та індивідуальної роботи;
- вміння представити результати під час навчальних занять.

Переведення підсумкових семестрових оцінок, виражених у балах за багатобальною шкалою, в оцінки за національною шкалою та шкалою ECTS здійснюється відповідно до наведеної нижче таблиці:

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи (проекту), практики	для заліку
90 – 100	A	Відмінно	Зараховано
82 – 89	B	Добре	
75 - 81	C		
67 -74	D	Задовільно	
60 - 66	E		
1 – 59	Fx	Незадовільно	Незараховано (з можливістю повторного складання)

Студенту, який з навчальної дисципліни має семестровий рейтинговий бал 60 і вище, підсумкова оцінка, за його бажанням, виставляється автоматично – “задовільно” або оцінка за національною шкалою та за шкалою ECTS. Якщо семестровий рейтинговий бал студента становить 35–59 балів, він має можливість повторно скласти залік. Студент, який після вивчення навчальної дисципліни за семестр набрав менше 34 балів, вивчає дисципліну повторно.

Система нарахування балів:

Максимальна кількість балів за **практичну роботу** ставиться за якість теоретичної підготовки, вміння вступати в дискусію і відстоювати власну думку. Наприклад. Після виконання практичного заняття відбувається обговорення і виставляється оцінка за чотирьохбальною системою: «незадовільно», «задовільно», «добре», «відмінно». Відповідно за набрані: 4 бали – відмінно; 3 бала – добре; 2 бала – задовільно; 1 – незадовільно;

Лабораторна робота: Максимальна кількість балів ставиться за якість виконання завдань експериментального характеру, уміння здійснювати обробку одержаних результатів та їх інтерпретацію. Наприклад. Після виконання лабораторної роботи відбувається обговорення і виставляється оцінка за чотирьохбальною системою: 2,5-3 бали – відмінно; 2-2,4 бали – добре; 1-1,9 бала – задовільно; 0,1-0,9 бала – незадовільно.

Модульний контроль. Модульний контроль є складником поточного контролю і здійснюється у формі виконання студентом письмового завдання.

11. Список джерел

Основні джерела

1. Астахова Н. В. Девиантное поведение в сети Internet / Астахова Н. В. Режим доступу : <http://lib.socio.msu.ru/l/library>
2. Бабаева Ю. Д. Психология зависимости : Хрестоматия / Ю. Д. Бабаева, А. Е. Войскунский, О. В. Смыслова ; сост. К. В. Сельченко. – Мн. : Харвест, 2004. – 222 с.
3. Белинская Е. Н. Современные исследования виртуальной коммуникации: проблемы, гипотезы, результаты / Е. Н. Белинская, А. М. Жичкина. – М. : Юнити, 2009. – 165 с.
4. Бурова В. А. Социально-психологические аспекты Интернет-зависимости / В. А. Бурова. – Режим доступу : <http://user.lvs.ru/vita>.
5. Войскунский А. Е. Психологические исследования феномена интернет-аддикции / А. Е. Войскунский. – Режим доступу : <http://psynet.carfax.ru/texts/voysk4.htm>.
6. Змановская Е. В. Девиантология (Психология отклоняющегося поведения) учеб. пособ. / Змановская Е. В. – М. : ИЦ «Академия», 2003. – 288 с.
7. Коць М. О. Психологія інтернет-адикцій : методичні рекомендації до самостійної роботи Михайло Онисимович Коць. – Луцьк : СНУ імені Лесі Українки, 2015. – 48 с.
8. Куликов Л. В. Психогигиена личности. Вопросы психологической устойчивости и психопрофилактики : учеб. пособие / Л. В. Куликов. – СПб. : Питер, 2004. – 464 с.
9. Лепский В. Е. Моделирование и поддержка сообществ в Интернет / В. Е. Лепский, А. Г. Рапуто. – М. : Институт психологии РАН, 1999. – 96 с.

10. Руководство по аддиктологии / Под ред. проф. В. Д. Менделевича. – СПб. : Речь, 2007. – 768 с.
11. Сазанов В. М. Социальные сети: Анализ – Технологии – Перспективы / В. М. Сазанов. – Режим доступа : http://ntl-cbm.narod.ru/CBM-NET/net_rew.doc
12. Чернов И. М. Психологические особенности долговременных Интернет сообществ / Чернов И. М. – Режим доступа : http://psynet.carfax.ru/texts/conf_5.htm

Додаткові джерела

13. Арестова О. Н. Исследование половых различий при работе с интернетом на примере российских пользователей / О. Н. Арестова, А. Е. Войскунский. – Режим доступа : <http://www.relarn.ru:8082/human/woman.txt>.
14. Арестова О. Н. Мотивация пользователей Интернета / О. Н. Арестова, Л. Н. Бабанин, А. Е. Войскунский. – Режим доступа : <http://www.relarn.ru:8082/human/motivation.txt>
15. Арестова О. Н. Социальная и демографическая динамика сообщества пользователей компьютерных сетей / О. Н. Арестова, Л. Н. Бабанин, А. Е. Войскунский. – Режим доступа : <http://www.relarn.ru:8082/human/dynamics.txt>
16. Белинская Е. П. Интернет и идентификационные структуры личности / Белинская. – Режим доступа : <http://psynet.by.ru/texts/bel4.htm>
17. Белинская Е. П. Человек в информационном мире / Е. П. Белинская. – Режим доступа : <http://psynet.by.ru/texts/bel3.htm>
18. Бондаренко С. В. Виртуальные сетевые сообщества девиантного поведения / С. В. Бондаренко // Профилактика девиантного поведения молодежи Дона и Юга России ; под ред. Ю. Г. Волкова. – Ростов-на-Дону: СКНЦ ВШ, 2003. – С. 54–88.
19. Войскунский А. Е. Актуальные проблемы психологии зависимости от Интернета / А. Е. Войскунский // Психологический журнал. – 2004. – № 1. – С. 90–100.
20. Войскунский А. Е. Интернет – новая область исследований в психологической науке / А. Е. Войскунский. – Режим доступа : <http://psynet.carfax.ru/texts/voysk9.htm>
21. Войскунский А. Е. Опыт изучения хакерской деятельности / А. Е. Войскунский. О. В. Смыслова. – Режим доступа : <http://tolerance.mubiu.ru/base/voiskynsky.htm>
22. Егоров А. Особенности личности подростков с интернет-зависимостью / А. Егоров, Н. Кузнецова, Е. Петрова // Вопросы психического здоровья детей и подростков. – 2005. – Т. 5. – № 2. – С. 20–27.
23. Жичкина А. Е. О возможностях психологических исследований в сети Интернет / А. Е. Жичкина // Психологический Журнал. – 2000. – Т. 21. – № 2. – С. 75–78. – Режим доступа : <http://flogiston.ru/projects/articles/websurvey.shtml>

24. Жичкина А. Е. Стратегии самопрезентации в Интернет и их связь с реальной идентичностью / А. Е. Жичкина, Е. П. Белинская. – Режим доступа : <http://psynet.carfax.ru/texts/bel6.htm>
25. Львова А. И. Интернет-тренинг как новая возможность групповой психологической работы / А. И. Львова, И. А. Рязанцева. – Режим доступа : http://flogiston.ru/articles/netpsy/inet_training/print
26. Мартынова О.С. Критерии оценки Интернет-зависимости // Психотерапия и консультирование. – М., 2002. – №3. – С. 27–30.
27. Минаков А. В. Некоторые психологические свойства и особенности Интернет как нового слоя реальности / А. В. Минаков. – Режим доступа : <http://psynet.carfax.ru/texts/minakov.htm>
28. Мюррей К Интернет-зависимость с точки зрения нарративной психологии // Гуманитарные исследования в Интернете / Под ред. А. Е. Войскунского. – М. – 2000. – С. 132–140.
29. Нестеров В. К. вопросу об эмоциональной насыщенности межличностных коммуникаций в Интернете / В. К. Нестеров– Режим доступа : <http://flogiston.ru/articles/netpsy/netemotions>
30. Сатин Д. К. Интернет как среда проведения психологических исследований / Д. К. Сатин. – Режим доступа : <http://www.psychology.ru/internet/ecology/05.stm>
31. Шабшин И. И. Психологические особенности и феномены коммуникации в Интернете / И. И. Шабшин. – Режим доступа : http://zhurnal.lib.ru/s/shabshin_i_i/internet.shtml
32. Шевченко И. Некоторые психологические особенности общения посредством Internet / И. Шевченко. – Режим доступа : <http://flogiston.ru/articles/netpsy/shevchenko>
33. Фриндте В. Публичное конструирование Я в опосредованном компьютером общении / В. Фриндте, Т. Келер // Гуманитарные исследования Интернета ; под ред. А. Е. Войскунского. – М.: Можайск-Терра, 2000. – С. 40–54.
34. Церковний А. Аспекти формування Інтернет-залежності // Соціальна психологія. – 2004. – № 5 (7). – С. 149–154.
35. Чеботарева Н. Д. Интернет-форум как виртуальный аналог психодинамической группы / Чеботарева Н. Д. – Режим доступа : <http://psynet.carfax.ru/texts/chebot.htm>
36. Янг К. Диагноз – Интернет-зависимость / К. Янг // Мир Internet. – 2000. – № 2. – С. 24–29.